

татбиқ этилмагани, уйғунлаштиришда белгиланган асосий ютуқларга эришиш борасидаги ишлар суслигидир.

Хулоса. Кўпгина давлатларда рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йўлидаги қатор тўсиқлар қаторига интернет фойдаланувчиларининг рақамли иқтисодиётга нисбатан хавфсизлиги ва ишончининг пастлиги, ахборот ва киберҳужумларнинг юқори хавфи, вирусга қарши ускуналар тизимининг номукамаллиги, шунингдек, интернет фойдаланувчиларининг рақамли иқтисодиётга бўлган ишончи пастлиги киради.

Бу электрон бошқарув ва электрон иқтисод каби ечимларни амалда татбиқ этиш энди янада декларатив характерга эга бўлиб, аниқ ислохотларни талаб қилишини кўрсатади. Бироқ жамиятни ахборотлаштириш давлат ва иқтисодий салоҳиятнинг инвестицион жозибадорлигини оширишга қодир. Хусусан, онлайн кўрсатилиши мумкин бўлган хизматлар сонининг кўпайиши давлатда коррупсия даражасини пасайтиради, кўрсатилаётган хизматларнинг очиқлиги ва давлат тузилмалари ишининг шаффофлиги даражасини оширади. Рақамли иқтисодиётнинг афзалликлари қаторига товарларнинг арзонлиги, уларнинг мавжудлиги ва хилма-хиллиги, ишчи кучи сифатида вақт ва инсон ресурсларини тежаш киради.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Kvint V. The global emerging market: Strategic management and economics. New York. 2010.
2. Жаҳон банки гуруҳи. Рақамли дивидендлар ҳақида хабар беринг. 2016.

УДК 338

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ САМАРАЛИ РИВОЖЛАНТИРИШ

*Абдуалиева Г.С., 2 курс талабаси,
Махамбетова У.Р., илмий раҳбар, ўқитувчи
Тошкент ахборот технологиялари университети, Нукус филиали
Махамбетова С.Д., таянч докторант,
Бизнес ва тадбиркорлик олий мактаби
Ўзбекистон*

Янги аср бошларида дунё анъанавий соҳа технологиясининг жадал ривожланиши билан ажралиб турадиган компютерлаштирилган маҳсулотдан ўтиши бўлган ахборот даврига

кирди. Янги даврни тавсифлайдиган янги атамалар мавжуд. Ушбу атамалардан бири бу рақамли иқтисодиётдир.

Рақамли иқтисод тизимларини ўзгартиришга ахборот технологияларининг таъсирининг роли жуда аниқ бўлса-да, кўплаб саволлар ҳалигача ўрганилмоқда. Шу сабабли, ушбу ишнинг мақсади рақамли иқтисодиётни ривожлантиришнинг баъзи жиҳатларини кўриб чиқишдир. Хусусан, рақамли иқтисодиётнинг бир қатор таърифлари таҳлил қилиниб ва баъзи бирлаштирилган вариантлари таклиф қилинади.

Рақамли иқтисодий муҳитда бизнес разведка тизимларидан фойдаланишга ёндашувлар таҳлил қилинади. Самарали бизнес қарорларини қабул қилиш учун ишлатиладиган замонавий предиктив таҳлил воситалари кўриб чиқилади.

Рақамли иқтисодиётни модернизациялаш ва прогнозлаш комплекси томонидан прогнозлаш комплекси жараёнларини ривожлантириш ғояси янгиланади.

Яқинда рақамли иқтисодиёт атамаси тобора янги иқтисодий, электрон иқтисодиёт, Интернет иқтисодиёти, веб-экологик ва бошқалар томонидан ишлатилган.

Википедия рақамли компьютер сифатида рақамли компьютер технологиялари асосида маҳсулотларни ишлаб чиқариш, сотиш ва етказиб бериш компьютер тармоқлари орқали амалга оширилганда рақамли компьютер технологиялари асосида олиб борилади деб аниқлайди [1].

Жаҳон банкининг маълумотларига кўра, рақамли иқтисодиёт рақамли ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишга асосланган иқтисодий, ижтимоий ва маданий алоқалар тизимидир.

Банк рақамли иқтисоднинг ҳолати тўғрисида ҳисоботни "Рақамли дивидендлар" деб ҳисобот берди, бу унинг ривожланишининг афзалликларини таъкидлади:

- меҳнат унумдорлигининг ошиши;
- компанияларнинг рақобатбардошлигини ошириш;
- ишлаб чиқариш харажатларини қисқартириш;
- янги иш ўринларини яратиш;
- одамларнинг эҳтиёжларини тўлиқ қондириш;
- қашшоқлик ва ижтимоий тенгсизликни енгиш.

Кўпгина таниқли Интернет сайтлар рақамли иқтисодиётнинг синоними сифатида, Иқтисодиётнинг технологик ва ижтимоий даражалари деб таърифлайди ва харидорлар ва сотувчилар ўртасида

електрон шаклда амалга ошириладиган рақамли шаклга кирадиган техник ва ижтимоий ривожланиш; бу пулсиз жамият, барча молиявий операциялар рақамли шаклда содир бўлади деб изоҳлайди [2].

Рақамли иқтисодий ривожланишнинг бир қанча босқичлари мавжуд:

- электрон товарларни ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш;
- иқтисодий ишлаб чиқаришда рақамли технологиялардан фойдаланиш;
- рақамли иқтисодиёт, бу аналогдан фарқли ўлароқ, табиий синовлар ёки автомобил синовлари каби ҳақиқий тажрибаларни ўтказишга ёрдам бермайди.

Рақамли иқтисодиёт атамаси "бошқа технологияларнинг жадал ривожланиши, ахборот жамиятини ривожлантириш ва билим жамиятига изчил ривожланиши билан боғлиқ".

Рақамли иқтисодиёт - бу Интернетдаги алоқа муҳитидир, бу компаниялар, банклар, аҳоли ўртасидаги алоқалар ва тезкор операциялар ва операцияларни олиб ташлаш.

Рақамли иқтисодиётнинг ўзига хос хусусиятларидан бири бу рақамлаштириш деб номланган, яъни жисмоний алоқа воситалари ва виртуал тизимлар орасида электрон алоқа алмашинуви ташкил этилишидир. Виртуал ва жисмоний, яъни киберфизик бўшлиқни яратади. Бу рақамли саноатни ривожлантиришни талаб қилади, бу рақамли технологиялар ва хизматларни яратадиган, уларни амалга ошириш ва уларга хизмат кўрсатишни талаб қилади.

Рақамли иқтисодиёт - бу Интернетда ишлайдиган компьютер тизимлари орқали ишлаб чиқариш, сотиш ва хизматларни ишлаб чиқариш жараёнларини таъминлайдиган янги иқтисодий механизм.

Хулоса. Замонавий имкониятлар ва илғор прогноз таҳлилининг илк имкониятлари ва ривожланган усуллари корхона, фирма ёки ташкилотнинг маҳсулдорлигини оширишнинг самарали воситасидир. Прогноз аналитикаси компанияларнинг янада ривожланишига кенг истиқболларни очиб берадиган ҳозирги тенденциясига айланди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Нисневич Ю.А. Дунёнинг ривожланиш кўрсаткичлари: маълумотнома. 2014.
2. Жаҳон банки гуруҳи. Рақамли дивидендлар ҳақида хабар беринг. 2016.